

Perly v říši hrabavých

Bažanti paví rodu *Polyplectron* – část 1.

Bažanti – *Phasianidae* – se člení do 16 rodů, které celkem sdružují 150 druhů a poddruhů. Mezi nimi je mnoho druhů velmi pestře zbarvených či zvláště opeřených a každý chovatel má své oblíbené, na které by přísahal, že jsou to ti nejkrásnější. Ani já nejsem výjimkou a pro mne je tímto naprosto nejkrásnějším druhem bažant diamantový. Pokud však odhlédneme od emocí a subjektivního hodnocení, myslím, že všichni dojdeme k závěru, že paví bažanti jsou opravdové perly nejen v bažantí, ale v ptačí říši celkově.

Bohužel nejsou v naší zemi příliš rozšířeni. Což je zapříčiněno několika důvody. Jednak jejich chov, až na jednu výjimku, vyžaduje temperované zimoviště, dále trochu odlišnou techniku chovu a odchovu a zčásti také odlišné krmení. Zároveň neoplývají velkým reprodukčním potenciálem, jelikož snůška slípek čítá pouze 1–2 vejce. Zajímavou zvláštností tohoto rodu je přítomnost dvou ostruh na nohách kohoutů. U všech druhů pavích bažantů se k označování používá kroužek velikosti 10. Do rodu *Polyplectron* patří těchto 8 druhů bažantů:

Bažant paví

Polyplectron bicalcaratum
(Linnaeus, 1758)

Nazývaný též paví šedý.

Bažant hainanský

Polyplectron katsumatae
(Rothschild, 1906)

Dříve řazen jako jeden z poddruhů bažanta pavího (šedého).

Bažant bělolící

Polyplectron germainii
(Elliot, 1866)

Nazývaný též paví hnědý.

Bažant palawanský

Polyplectron napoleonis
(Lesson, 1831)

Bažant malajský

Polyplectron malacenze
(Scopoli, 1786)

Bažant bornejský

Polyplectron schlieermacheri
(Bruggemann, 1877)

Bažant horský

Polyplectron inopinatum
(Rothschild, 1903)

Nazývaný též paví Rothschildův.

Bažant bronzový

Polyplectron chalcurum
(Lesson, 1831)

Bažant paví

Každému jednotlivému druhu budu věnovat jeden článek a pokusím se více přiblížit tyto jedinečné ptáky chovatelské veřejnosti. Budu doufat, že snad ta trocha informací pomůže k rozšíření dosud skrovného počtu jejich chovatelů.

Bažant paví

Polyplectron bicalcaratum
(Linnaeus, 1758)

Výskyt

Tento bažant má poměrně velký areál, jeho populace se vyskytují od Himálaje přes Sikkim, Bangladéš, jih Číny, Laos, Thajsko až po Vietnam. Obývá nížinné lesy do výšky asi 1 500 m. Jeho populace je poměrně početná, nicméně se ztenčuje úbytkem biotopu a negativní činností člověka.

Popis

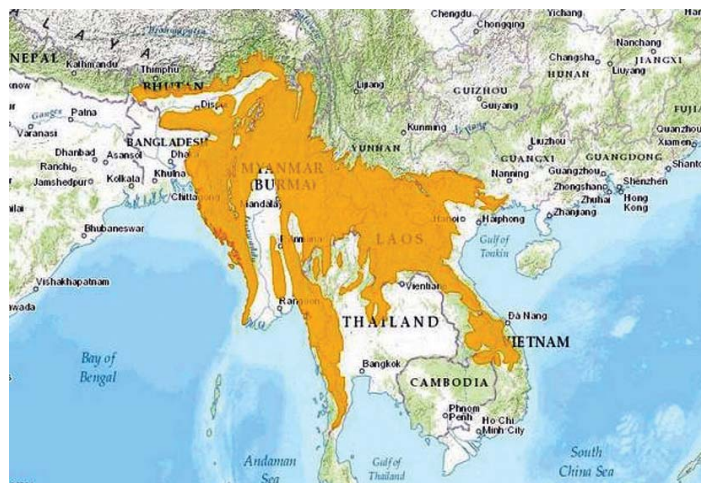
Délka: kohout 56–76 cm,

slípka 48–55 cm

Hmotnost: kohout 570–910 g,

slípka 460–500 g

Kohout je celý šedý, na břiše, krku a hlavě šedobíle tečkovaný, záda jsou světlejší. Každé křídelní pero má na konci oko a na konci každého ocasního pera jsou oka vždy dvě. Hlavu zdobí chocholka z jemných pírů,

Mapka rozšíření - bažant paví šedý

kteřá je v období toku nakláněna směrem dopředu nad zobák. Hrdlo má bílé. Na nohou 2 ostruhy.

Slípka je menší, nemá ostruhy, ocas je kratší, celkově je tmavší, matnější a hlava bez chocholky. Vybarvení a pohlavně dospělí jsou ve dvou letech, přičemž se výjimečně může stát, že jsou plodní i v prvním roce. Pohlaví kuřat se dá rozeznat s určitou prací ve věku 4-5 měsíců, nejlépe u stejně starých jedinců. Kohoutci mají silnější a delší nohu, kresbu na zádech mají hustější a výraznější a s přibývajícím věkem jim světlá duhovka, která je u slípek tmavší.

Poddruhy

Dle IUCN je jeho stav v přírodě uveden jako LC (Least Concern) málo dotčený. Jedná se, o nejhodněji chovaný a také nejvíce známý druh pavích bažantů, který má čtyři poddruhy:

Polyplectron bicalcaratum bailyi

(Lowe, 1925)

Výskyt: severovýchod Indie, východní Himálaj, severovýchod Vietnamu a střední Laos.

Popis: obě pohlaví mají oční duhovky zahnědlé, slípka tmavší. Zbarvení je tmavší než u *bakeri*, barva do šeda. Slípky mají nevýrazná oka.

Polyplectron bicalcaratum bakeri

(Lowe, 1925)

Výskyt: severovýchodní Indie, Sikkim, Assam a Bhútán.

Popis: kohout je tmavší než nominální, skvrny na peří a lem ok čistě bílé, oční duhovky bělavé, slípka je tmavší než nominální a má poměrně výraznou kresbu fialových ok na zádech a ocasu, oční duhovky šedé.

Polyplectron bicalcaratum bicalcaratum

(Linnaeus, 1758)

Výskyt: jižní Čína, východní Assam, Myanmar, Thajsko a centrální Laos.

Popis: kohout má největší chocholku nafialovělého odstínu, kterou v toku naklápí dopředu nad zobák. Duhovka je bleďá. Slípka má duhovku tmavou. Barva je hnědší než předchozí dva poddruhy.

Polyplectron bicalcaratum ghigii

(Delacour a Jabouille, 1924)

Výskyt: centrální Laos, severní a centrální Vietnam.

Popis: vyznačuje se šedými tvářemi, kde na holé kůži za okem má drobné černé skvrnky, oční duhovky mají obě pohlaví namodralé. Kohout je podobný poddruhu *bicalcaratum*, ale nemá chocholku a světlejší oko je vždy lemováno hnědošedě.

V zajetí se chovají převážně dva z výše uvedených poddruhů, a to *Polyplectron bi-*

Slípka s kuřaty

calcaratum bicalcaratum a *Polyplectron bicalcaratum bakeri*, bohužel se jedná většinou o křížence obou poddruhů, čistokrevné populace jsou velmi vzácné.

Chovné zařízení

Je jediným druhem bažantů pavích, pro který není nutné budování zatepleného závětrí. Nicméně je třeba splnit několik předpokladů ke zdárnému chovu. Voliéra by měla mít alespoň třetinu zastřešenou a ta by měla mít i ze dvou či tří stran závětrí. Na dně voliéry pak propustnou a v zimě suchou dobře

izolující vrstvu (např. písek, lesní hrabanka s listím, štěpky či mulčovací kůra). Velmi důležitým prvkem jsou hřadovací bidla. Musí být většího průměru, doporučují minimálně 8 cm. Na větším bidle si ptáci v zimním období vlastním tělem dobře kryjí prsty na nohou - nehrozí jejich omrznutí a následné odpadnutí. Hřadovacích bidel je třeba umístit více, alespoň jedno by mělo být vždy v zastřešeném závětrí. Ostatní, mimo zastřešení, doporučují před zimním obdobím odstranit. Tím je donutíte trávit noc v zastřešeném závětrí. Mí bažanti

vždy hřadovali na nezastřešených bidlech a ráno byli často zapadáni sněhem. Jako materiál na bidla a různou dřevěnou dekoraci ve voliérách se mi velmi osvědčil akát. Je to velmi tvrdá, houževnatá a trvanlivá dřevina, která je široce dostupná. Plusem je i její hrubá struktura na povrchu, a tak po ní nohy ptáků nekloužou. Velkou výhodou chovu bažanta pavího je, že neničí zeleň ve voliéře, a tak můžete osázet a upravit voliéru zcela dle svých představ bez obav likvidace zeleně v ní. Velmi vhodné jsou například stálezelené rostliny jako rododendrony, pierisy, bambusy zejména

P. b. bakeri

P. b. bakeri - slípka

na rodu *Fargesia*, které se vyznačují značnou mrazuvzdorností. Stran velikosti voliéry platí, že čím větší prostor můžeme bažantům poskytnout, tím lépe. Nicméně jedná se o malý druh bažanta, a tak postačí i rozměr 3x1x2 m (d×š×v). Jako vršek voliéry mohou doporučit voliérovou síť s oky 2x2 cm, ta při náhlém vzletu (vyrušení atd.) ptáky ochrání před zraněním či usmrcením, jak se stává v případě pletivem zakryté voliéry. Přesto, že se jedná o klidný a většinou neagresivní druh, je třeba pamatovat na kryty, kde se slípka před případnou agresí kohouta může schovat.

Krmivo

V přírodě se živí drobným hmyzem a červy, semeny a zralými plody ovoce. Tito bažanti vyžadují výrazně větší podíl živočišné bílkoviny v krmivu - pokud ho především před a v období snášky nezajistíme, slípky nemusí snášet. Já krmím kvalitní kompletní granulovanou směsí pro bažantí nosnice BŽN v období únor až červenec, po zbytek roku mimo reprodukci podávám kom-

pletní klidovou granulovanou směs BŽ3. Tyto směsi doplňuji směsí zrnin pod názvem Sierduivenvoer kortbekken od firmy Kasper. Dále podávám celoročně jablka v době zrání bezinky. Začátkem února po celou dobu snášky obden několik zofobasů, v době klidové asi jednou týdně. Do vody přidávám přípravek Forticoat NL, který zabraňuje růstu řas a upravuje pH v trávicím traktu ptáků, čímž zvyšuje jejich odolnost proti chorobám. Kuřata od vylíhnutí do 2 týdnů krmím krmivem Gibier Start, další 2-3 týdny granulovanou směsí BŽ1, pak přecházím na BŽ2 s přidavkem směsi zrnin Sierduivenvoer kortbekken. Od vylíhnutí podávám denně několik moučných červů.

Chov

Bažant paví je monogamní druh. Koncem února začínají kohouti tokat, což je u bažantů pavích nádherná podívaná. Kohout vezme do zobáku červa či jiný druh krmiva, hlavu nakloní k zemi, vztyčí a roztáhne ocas, zároveň i křídla, takže vytváří dojem jakéhosi kola. Zde vyniknou barevná oka v jeho peří, která při pohybu, a tím i při různém dopadu světla, hrají nádhernými barvami. Na krmivo v zobáku láká slípku. Tato situace se několikrát denně opakuje po celou dobu, než slíпка zasedne na vejce. V druhé půlce měsíce března slíпка snáší obden 2 světle krémově zbarvená vejce. Po snesení druhého vejce zasedne a sedí 21 dnů. V případě, že nezasedne, může tuto snůšku většinou v intervalu 2-3 týdnů několikrát

P. b. bicalcaratum - pár

zopakovat. Pokud budeme vejce odebírat a tím nutit slípku k několika dalším snáškám, je třeba mít na zřeteli, že takovým počínáním slípku značně vyčerpáváme a zkracujeme její délku života, která v příhodných podmínkách může být i více než 15 let. Já odebírám první snášku a druhou nechám slípce vysedět a kuřata odvodit. Vylíhnutá kuřata se pohybují za slípkou, shora krytá jejím roztaženým ocasem, což je v přírodě dobře kryje před predátory. Slíпка učí kuřata přijímat potravu tak, že v zobáku drží hmyz či zrní a kuřata volá. Kuřata si potravu berou z jejího zobáku. Při umělém odchovu se občas stává, že kuřata pavích bažantů neumějí sama přijímat potravu. Řeší se to buď přidáním nejlépe vylíhnutého kuřete japonské křepelky, které je naučí zobat, nebo si chovatel vezme špejli a na ni napíchne malého moučného červa, kterým tuká do zobáčku kuřete, až si ho samo sezobne. To

se musí opakovat, dokud kuře nezačne samo přijímat potravu.

Na závěr bych chtěl apelovat na všechny chovatele a upozornit na nešvar, se kterým se stále často setkávám. Netýká se pouze chovu bažantů, ale je jevem, který bohužel vidíme napříč chovem různých druhů ptáků. Nezřídka dochází k párování bratra se sestrou a jejich potomci jsou následně taktéž prodáni jako pár a zařazeni do chovu. Toto je cesta do pekel. Každý by si měl uvědomit, že možnost dovozu ptáků z přírody je a do budoucna bude nulová, a tak bychom se měli k ptákům, kteří jsou v naší péči, chovat zodpovědně. V důsledku příbuzenské

plemenitby se snižuje genetická variabilita, obranyschopnost a zvyšuje možnost vzniku degenerativních změn.

Z evropských chovů hrabavých dnes nenávratně mizí například: satyr Blythův, bažant krvavý, bažant červenolící *pyronota*, bažant Salvadorův, několik poddruhů *Lophura* bažanta stříbrného a tmavého. Tyto druhy budou během několika let příštích let známy pouze z fotografií. Jejich počet je pouze několik posledních kusů a z důsledku inbreedingu již v podstatě nejsou schopni rozmnožování.

Proto by se chovné páry vždy měly sestavovat z nepříbuzných jedinců, abychom se výše uvedeného stavu pro naši nezodpovědnost nedočkali i u dnes ještě relativně hojných druhů.

text a foto: Míla Stehlík,
infotragopan@email.cz,
www.tragopan.wz.cz